

Adelin Petrișor În direct din linia întâi

Prefață de Cătălin Tolontan

POLIROM
2025

Cuprins

<i>Forma supremă de curaj în profesia noastră</i> (Cătălin Tolontan).....	7
1. Pandemia de Covid, 2020	9
2. Pe portavionul USS <i>Ronald Reagan</i> , 2009	27
3. Egipt, 2011	41
4. Libia, 2011	51
5. Războiul civil din Siria, 2011 și 2021	63
6. Iran, 2012	85
7. Omar Bakri, Al-Qaeda, 2013.....	97
8. Experiențele supersonice, 2003-2023	105
9. Întâlnirea Trump-Kim, Singapore, 2018	133
10. Afganistanul sub talibani, 2022.....	143
11. Războiul Israel-Hamas, 2023	167
12. Cutremurul devastator din Turcia, 2023.....	189
13. Potra și oamenii lui, Goma, Congo, 2024.....	201

În săptămâna petrecută la Damasc am întâlnit câțiva grei ai regimului. Unul dintre ei a fost Mahmoud al Abrash, președintele Parlamentului sirian. Omul voia să ne arate că totul era sub control, chiar dacă unii, din exterior, voiau să destabilizeze Siria. L-am întrebat care ar fi „unii”. Mi-a răspuns imediat că Israelul e cel care sponsorizează mai multe grupări ce încearcă să provoace haos. Abrash susținea că în ultima jumătate de an în țară intraseră cantități mari de arme aduse de Mossad și CIA. Cam asta a fost placa pe care am auzit-o, cu mici variațiuni, desigur, de la toți demnitarii întâlniți în capitala siriană. Haitham Sataihy, un foarte important membru al partidului de guvernământ, Baas, și apropiat al președintelui, ne-a vorbit minute bune despre televiziunile mari arabe și occidentale care alimentează artificial conflictul. Demnitarul ne-a declarat că până în acel moment în Siria muriseră 3.000 de oameni, însă a ținut să precizeze că majoritatea victimelor fuseseră făcute de rebeli.

Nu știu cât de mult deforma presa occidentală realitatea, dar am descoperit cum inventau jurnaliștii regimului declarații. La o zi după ce am ajuns acolo, am descoperit pe site-ul agenției de presă oficiale, SANA, o știre în engleză despre delegația noastră. Cu ghilimelele de rigoare, era și o declarație care arăta că noi veniserăm să demascăm conspirația străină, iar ceea ce deja văzuserăm era în flagrantă contradicție cu ce difuzau zilnic televiziunile internaționale partinitoare. Niciunul dintre noi nu spusese o asemenea trăsnaie. La un moment dat, fusesem întrebat de un reporter sirian dacă nu vreau să vorbesc în fața camerei și îi răspunsesem că eu consemnez declarațiile altora, nu sunt acolo să dau interviuri. Și alți colegi din grup refuzaseră

să vorbească cu jurnaliștii sirieni. Citatul nu era atribuit. Era clar scos din burtă și trebuia să facă regimul să arate bine. Bineînțeles că toți am făcut scandal și am cerut să fie publicată o erată. Oficialii au zis, normal, da, dar nu s-a întâmplat nimic. La un moment dat, au șters pur și simplu știrea de pe site, dar ce să vezi, fusese preluată de toate ziarele de limbă arabă.

Ultima întâlnire avută la Damasc a fost și una dintre cele mai importante. L-am intervievat pe Badr Eldin Hason, cel mai important cleric sirian. Bărbatul cu turban alb ne-a spus direct că, dacă Siria explodează, ia foc toată regiunea. A făcut o pauză și, zâmbind, a precizat că nu e o amenințare, ci un avertisment. Muftiul Siriei susținea că fusese contactat de opoziție și i se oferise o sumă imensă ca să schimbe tabăra. Clericul ne-a spus că a refuzat imediat, însă la scurt timp după aceea fiul său cel mic, în vârstă de 21 de ani, fusese asasinat. L-am întrebat de numărul foarte mare de victime, de represiune, însă muftiul a evitat să răspundă și ne-a livrat textele despre președintele care-și iubește oamenii și face totul pentru ca ei să trăiască în pace, dar forțele străine seamănă haosul. După deplasarea în Siria, am făcut un reportaj amplu care a fost difuzat de TVR. Sigur nu a fost pe placul regimului pentru că oamenii care mă invitaseră la Damasc m-au evitat ulterior. Eu am urmărit subiectul și de câteva ori am încercat să îi iau un interviu lui Bashar al Assad. Am luat legătura cu niște oameni importanți din administrația prezidențială, însă nu am reușit mare lucru. Până în mai 2018, când am primit un e-mail de la un consilier al președintelui sirian. Acesta mă informa că cererea mea a fost acceptată și că îl pot întâlni pe Bashar al Assad, dar cu câteva condiții: să vin fără cameră, să

filmeze operatorii lor, iar montajul să se facă la Damasc, dar să particip și eu la proces. Nici măcar nu m-am consultat cu șefii mei. I-am scris imediat că nici nu poate fi vorba de așa ceva. Niciun jurnalist serios n-ar fi acceptat un asemenea compromis nici măcar pentru a-l întâlni pe unul dintre cei mai cunoscuți dictatori.

Mi s-a părut interesant că în perioada de glorie a Califatului sute de europeni s-au mutat în Siria și Irak pentru a lupta alături de Statul Islamic. Mulți dintre ei plecaseră acolo cu familiile, inclusiv cu copii mici. Mulți dintre acești luptători erau din Balcani și uite așa am ajuns și eu din nou, după ani, prin Kosovo, Bosnia și Herțegovina și Albania. Am făcut câteva reportaje cu foști luptători, care se întorseseră, stătuseră în închisoare și au fost de acord să vorbească despre experiență. Am intervievat kosovari ale căror rude muriseră în luptă în Siria sau Irak ori erau în închisorile kurzilor. În partea de nord-est a Siriei, kurzii, fără de care Occidentul nu i-ar fi învins pe teroriștii din Daesh, aveau mai multe închisori în care-i țineau pe foștii luptători ISIS capturați în luptă, dar aveau și o mare tabără în care adunaseră zeci de mii de membri ai familiilor acestora, femei și copii. Condițiile de acolo erau extrem de grele, criminalitatea în tabără era foarte mare. Multe guverne occidentale refuzaseră pur și simplu să-și ia de acolo cetățenii de teamă că vor readuce acasă semințele terorismului. Cum poveștile erau deosebit de interesante și nimeni din România nu fusese acolo să vadă cum e, am zis că trebuie neapărat să ajung. Nu a fost chiar ușor să-mi conving șefii să aprobe deplasarea, însă și mai greu a fost, din nou, să găsesc un operator dispus să meargă cu mine. Era toamna lui 2021, lumea încă lupta cu pandemia și nu foarte mulți

colegi erau de acord să meargă într-o țară cu infrastructura praf, fără spitale, fără hoteluri decente... Mihai Florea, amicul meu, a zis din nou da și uite așa am plecat împreună spre Rojava, partea din Siria controlată de kurzi. Aveam să ajung din nou în țara parțial controlată de regimul Bashar al Assad, la exact un deceniu de la prima mea vizită, de la începutul războiului civil. Din nefericire, situația era în continuare complicată și foarte mulți oameni nevinovați continuau să moară zilnic. Drumul până în zona controlată de kurzi nu a fost tocmai ușor. Am zburat prin Istanbul spre Erbil, capitala Kurdistanului irakian. De acolo, cu o mașină, am plecat spre frontiera cu Siria, unde am trecut granița pe jos. Teoretic, era vorba de o trecere frauduloasă a frontierei. Bashar era în continuare la putere și, dacă ulterior soldații lui ne-ar fi prins, ar fi putut să ne acuze că am intrat în țară fără drept, fără viză. Am intrat în Siria, într-un microbuz al kurzilor, pe un pod de pontoane peste Tigru. Aveam la noi doar camera și câte un rucsac mic. Bagajele ne-au venit cu altă mașină și ni le-am recuperat pe malul sirian.

După ceva controale ale forțelor de securitate kurde, ne-am întâlnit cu Khabat, o siriancă de 30 și ceva de ani, care urma să ne fie *fixer*, într-una dintre cele mai periculoase zone din lume. În orice zonă de război, omul acela, *fixer*-ul, este cel care te ajută să găsești subiectele, dar încearcă și să te țină departe de pericole. În astfel de zone, moartea nu este întotdeauna cel mai urât lucru pentru un jurnalist. Poți fi răpit de vreo bandă care nu vrea decât bani sau poți fi luat de niște teroriști care nu vor răscumpărare, ci doar un nou video oribil cu o decapitare pe care să-l arunce pe internet. ISIS umpluse spațiul public

cu execuții filmate ca la Hollywood. Sigur, Daesh nu mai era în perioada de glorie, însă celule teroriste acționau încă în multe zone din Rojava, mai ales pe lângă tabăra de la Al Hol, unde voiam și noi să ajungem. Khabat îmi fusese recomandată de un jurnalist occidental care lucrase cu ea.

— Bună, Adelin, mi-a zis o brunetă, care mi-a întins mâna zâmbind. Cu mine veți lucra în Rojava.

Ca orice femeie kurdă, Khabat era îmbrăcată occidental, nu avea fața acoperită și avea voie să lucreze cu bărbați, nu era obligată să stea închisă în casă.

— Trebuie să ne grăbim puțin pentru că nu vrem să ne prindă seara pe drum. Sunt încă multe zone periculoase.

Ne-am urcat într-un bătrân Hyundai Santa Fe, la volanul căruia era un tânăr de vreo 35 de ani. Bărbatul nu era doar șofer, ci avea și grijă de noi, de Mișu, de mine și Khabat. Aveam să descopăr în zilele petrecute împreună că era înarmat și tot timpul atent la ce se întâmplă în jurul nostru. Ne spunea unde putem opri, cât putem sta, lucruri de genul acesta. Spre deosebire de Khabat, vorbea prost engleza, însă era simpatic și oricând gata să ajute. Noii noștri amici din Siria ne-au dus direct în Al-Qamishli, capitala de facto a regiunii siriene controlate de kurzi. Orașelul avea prin 2004 cam 190.000 de oameni, însă era greu de spus ce populație avea în 2021. Foarte mulți sirieni fugiseră din calea războiului, fie în străinătate, fie în alte zone din țară. Al-Qamishli este practic lipit de frontiera cu Turcia, o țară cu care kurzii sirieni nu au o relație deloc bună. În toamna anului 2021, kurzii nu controlau în totalitate orașul. În câteva zone erau practic nas în nas cu militarii regimului. Teoretic, în acel moment Administrația Autonomă Kurdă controla în nord-estul Siriei cam

50.000 de kilometri pătrați pe care trăiau milioane de oameni. Erau însă câteva insule în care militarii regimului de la Damasc făceau legea, deci trebuia să știi pe unde s-o iei ca să nu ajungi exact în brațele lor. În Al-Qamishli, de exemplu, erau vreo trei perimetre, inclusiv aeroportul, controlate de oamenii lui Bashar. În momentul în care am ajuns la – hai să-i zicem – hotel, am constatat că ne aflam la exact 100 de metri de un punct de control al armatei siriene. Se vedea mare un portret al lui Bashar al Assad lângă o barieră păzită de niște soldați.

— Adelin, mai ales noaptea, să aveți grijă să nu plecați prin zonă fără noi. A fost un american care stătea exact unde stați voi și a dispărut. Ieșise la plimbare. Ulterior, rudele au descoperit că era într-o închisoare a regimului, în Damasc, acuzat că a intrat ilegal în Siria, ne-a liniștit Khabat.

Hotelul era o clădire aproape dărăpănată de două-trei etaje, dar care avea o fațadă de sticlă, aflată într-o stare precară, plină de crăpături și decolorată. Camera era foarte mare, relativ curățică și avea vreo patru paturi. În baie, chiuveta abia se sprijinea în piciorul de porțelan. Era și o cadă plină de rugină. Am dat la o parte draperia grea și plină de praf și am observat că geamul avea chiar în mijloc o gaură ce părea de glonț.

— Khabat, crezi că dimineața putem mânca ceva aici? am întrebat eu.

— Da, am vorbit cu cel care se ocupă de loc și vă pot aduce ouă fierte, brânză și ceai sau cafea.

Era perfect. Înainte să ne cazăm, schimbasem 100 de dolari. Primisem două teancuri mari de lire siriene cu fața lui Bashar, prinse cu elastice. Eram gata de treabă, aveam